

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2012

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

Stair

Gnáthleibhéal

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2012

SCÉIM MHARCÁLA

STAIR

AN NUA-AOIS DHÉANACH

GNÁTHLEIBHÉAL

TUARASCÁIL AR AN STAIDÉAR TAIGHDE (TST)

(100 marc)

TEIDEAL AN STAIDÉIR (níl aon mharc ina leith seo)

Ní cheadaítear marc ar bith i leith an teidil ach ní mór an teideal a thabhairt san áireamh sa mheastóireacht ‘ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar staidéir’ faoin *Meastóireacht ar na Foinsí*.

PLEAN IMLÍNEACH (15 mharc)

Foinsí a lua = 6 mharc Gnéithe eile = 9 marc

Foinsí a lua

Iarrtar dhá fhoinse a lua.

Foinse amháin a lua go cuimsitheach agus go cruinn = 3 mharc

3 mharc x 2 = 6 mharc do dhá fhoinse

Teideal = 1 mharc

Údar = 1 mharc

Mír eolais eile sa bhreis air sin mar fhianaise (m.sh.: foilsitheoir, dáta foilsithe, seoladh suíomh idirlín, etc.) = 1 mharc

An t-ábhar staidéir atá molta a shainiú agus bunús a thabhairt dó, ag sonrú na n-aidhmeanna agus an chuir chuige atá i gceist.

An leagann an t-iarrthóir amach go soiléir an t-ábhar a bhfuil sé i gceist staidéar a dhéanamh air agus an chúis go ndéantar? An leagann an t-iarrthóir amach na haidhmeanna leis an staidéar agus an chaoi ar dóigh go mbainfear amach iad?

Agus an freagra á mheas ina iomláine, cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

go han-mhaith = 8-9 marc

go maith = 6-7 marc

réasúnta = 3-5 mharc

go lag = 0-2 mharc

MEASTÓIREACHT AR NA FOINSÍ (25 marc)

Tagairt a dhéanamh d'fheabhas nó do laige na bhfoinsí agus léargas a thabhairt ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar.

Cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Tagairt don DÁ fhoirse

go han-mhaith = 21-25 marc
go maith = 15-20 marc
réasúnta = 8-14 mharc
go lag = 0-7 marc

Gan ach tagairt d'fhoirse AMHÁIN

go han-mhaith = 14-17 marc
go maith = 10-13 mharc
réasúnta = 5-9 marc
go lag = 0-4 mharc

AISTE FHADA (60 marc)

Aiste staire = 50 marc

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde = 10 marc

Is féidir an t-athbhreithniú ar an bpróiseas taighde a bheith ina chuid shlán den aiste nó is féidir é a chur i láthair mar ghné ar leith den obair.

Ba cheart an aiste staire a mheas mar aonad agus marcanna as 50 a bhronnadh mar seo a leanas:

<i>Eolas ar an stair – 25 marc</i> Críochnúil, cruinn agus ag baint le hábhar an teidil	<i>Go han-mhaith:</i> 21-25 <i>Go maith:</i> 15-20 <i>Réasúnta:</i> 8-14 <i>Go lag:</i> 0-7
<i>Scileanna taighde – 15 mharc</i> Tá suntas ó thaobh staire leis an staidéar a roghnaíodh (ní ábhar gan iomrá, gan tábhacht é) Plé cóir cothrom ar na ceisteanna. Taighde sách domhain léirithe	<i>Sármhaith</i> 13-15 <i>Go han-mhaith:</i> 10-12 <i>Go maith:</i> 7-9 <i>Réasúnta:</i> 4-6 <i>Go lag:</i> 0-3
<i>Cur i láthair – 10 marc</i> Leagan amach Fad cuí	<i>Go han-mhaith:</i> 8-10 <i>Go maith:</i> 6-7 <i>Réasúnta:</i> 4-5 <i>Go lag:</i> 0-3

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde (10 marc)

Is féidir seo a chur i láthair mar chuid ann féin nó mar chuid shlán den aiste.
Ba cheart don scrúdaitheoir an cuntas ar an bpróiseas taighde a mheas ina iomláine.
Tar éis an t-athbhreithniú a mheas, ba cheart don scrúdaitheoir marcanna a bhronnadh mar seo a leanas:

Go han-mhaith: 8-10

Go maith: 6-7

Réasúnta: 4-5

Go lag: 0-3

***Roinn 1: CEIST DHOICIMÉAD-BHUNAITHE (CDB)
(100 marc)***

Tá ceithre chuid sa cheist Dhoiciméad-bhunaithe:

1. Tuiscint (40 marc)
2. Comparáid (20 marc)
3. Criticeas (20 marc)
4. Comhthéacsúchán (20 marc)

1. Tuiscint (40 marc)

- (a) Léamh 8M
- (b) Tá bristeán á chaitheamh aige/níl mórán á chaitheamh aige 8M
- (c) Ní dúirt Gandhi faic léi 8M
- (d) A mhuintir a threorú i dtreo na saoirse/neamhspleáchas na hIndia 8M
- (e) Scríobhann sí leabhar fúthu 8M

Uasmhéid = 40M

2. Comparáid (20 marc)

- (a) Tagann Doiciméad A agus Doiciméad B le chéile = 2M

Taispeántar é i ndoiciméad A agus a bhristeán air; tá sé ina shuí agus a chosa trasna ar a chéile; tá speaclaí á gcaitheamh aige; agus tá sé ag léamh = 4M

Luaitear na ceithre phointe uile seo i bhfocail i ndoiciméad B = 4M

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte.

Freagra a luann an dá dhoiciméid = $4M + 4M$

Uasmhéid = 10M

(b) Níl stíl mhaireachtála shómhar ag Gandhi = 2M

Mar a fheictear i ndoiciméad A, níl troscán ná maisiúchán ina sheomra/Tá cóiriú breá simplí air agus tá sé lánsásta

Déantar cur síos air i ndoiciméad B mar “seanfhear beag” agus is cosúil go bhfuil iontas ar an scríbhneoir go bhféadfadh a leithéid d’fhear simplí a bheith chomh tábhachtach sin maidir le gnóthaí a thíre

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte. Ceadaiigh forluí le freagra 2(a).

Freagra a luann an dá dhoiciméid = $4M + 4M$

Uasmhéid = 10M

3. *Criticeas* (20 marc)

(a) Tacaíonn NÓ ní thacaíonn

Nuair a théann sí isteach i seomra Gandhi, is cosúil go dtéann simplíocht a stíle maireachtála ina luí uirthi. Tugann sé seo le fios go bhfuil sí sásta leis.

Fiafraíonn sí “An bhféadfadh sé gurb é seo an fear?”, rud a thugann le fios go bhfuil iontas uirthi gurb é seo an duine “a d’adhain samhlaíocht an domhain mhóir”. Tugann sé seo le fios go bhfuil meas mór aici air.

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte.

Dhá phointe chun tacú leis an bhfreagra = $5M + 5M$

Uasmhéid = 10M

(b) Féadfaidh a leanas a bheith mar fhreagra ag an iarrthóir: Doiciméad A; Doiciméad B; Ceachtar Doiciméad.

Tá buntáiste ag baint leis an bhfoinse phictiúir i ndoiciméad A sa mhéid is go bhféadaimid a fheiceáil lenár gcuid súl féin – féadaimid amharc ar an radharc mar a bhí sé ar an lá. Tig linn an t-atmaisféar sa seomra a mhothú anseo fiú.

Athshonraítear i bhfocail i ndoiciméad B cuid mhór den mhéid is féidir a fheiceáil i ndoiciméad A. Tugtar faisnéis bhreise dúinn, áfach, agus insítear dúinn go raibh Gandhi ag treorú a mhuintire i dtreo na saoirse agus gur adhain sé samhlaíocht an domhain mhóir. Anuas air sin, admhaíonn sí nach ndéanann grianghraif ach na príomhimeachtaí a sciobadh agus go mb’fhéidir nach dtéann siad isteach níos doimhne sa scéal.

Tá doiciméad A agus doiciméad B fiúntach go maith mar fhoinsí stairiúla agus d’fhéadfaí a argóint nach bhfuil ceann amháin níos úsáidí don staraí thar an gceann eile.

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte.

Dhá phointe chun tacú leis an bhfreagra = 5M + 5M Uasmhéid = 10M

4. *Comhthéacsúchán* (20 marc)

Marcáiltear de réir phrionsabal an Ráitis Bhuntábhachta. Uasmhéid = 20M

NB: Cad iad na fáthanna a ndearna an Bhreatain an India a **chríochdheighilt** i 1947?

= Uasmhéid 20M

Cad iad na fáthanna ar **fhág** an Bhreatain an India i 1947? = Uasmhéid 10M

Is féidir **Ráiteas Buntábhachta** a shainmhíniú mar ráiteas de chineál acu seo a leanas:

- Ráiteas faoi fhíric shuntasach a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh
- Míniú, tuairim nó tráchttaireacht bhailí a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh
- Ráiteas suntasach réamhráiteach **NÓ** clabhsúir a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh

Maidir leis an bprionsabal marcála de réir Ráiteas Buntábhachta a chur i bhfeidhm, déanfaidh na scrúdaitheoirí mar seo a leanas:

- Tar éis an freagra a léamh, ba cheart é a bhriseadh suas ina Ráitis Bhuntábhachta, agus tic (✓) a chur ag deireadh gach Ráitis Bhuntábhachta a chríochnaítear
- Bronntar 5 mharc ar gach Ráiteas Buntábhachta a chríochnaítear
- D'fhéadfadh go ngnóthófaí 1-4 mharc ar Ráiteas Buntábhachta nach gcríochnaítear ag deireadh freagra.

Sa chás seo, maidir le ceist 4 sa Cheist Dhoiciméad-bhunaithe, féachfaidh an scrúdaitheoir le 5 mharc an ceann a bhronnadh maidir le ceithre Ráiteas Buntábhachta maidir le hUasmhéid 20 marc.

Roinn 2: ÉIRE (200 marc) agus

Roinn 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (100 marc)

Ní mór don iarrthóir freagairt mar gheall ar Thopaic **amháin** i Roinn 2 agus **dhá** Topaic i Roinn 3.

Tá gach Topaic roinnte ina thrí chuid:

- A. Aonad faoi spreagadh le 4/5 de cheisteanna gearra le tabhairt fúthu (uasmhéid: 30 marc)
- B. Alt gairid le scríobh mar gheall ar cheann de cheithre cinn de cheanteidil (uasmhéid: 30 marc)
- C. Alt níos faide le scríobh mar fhreagra ar cheann de cheithre cinn de cheisteanna (uasmhéid: 40 marc)

Déanfar an mharcáil ar A, B agus C mar seo a leanas:

- A. Is é an gnáthrud go mbronnfar na marcanna de réir 6 mharc in aghaidh na ceiste agus le 6 mharc x 5 ghnóthófaí uasmhéid 30 marc. Féach **Nótaí maidir le topaicí faoi leith** thíos maidir le hathruithe ón nós sin.
- B. Déanfar an mharcáil ar an bhfreagra seo de réir phrionsabail an Ráitis Bhuntábhachta mar a leagtar síos thuas. Ceadófar Uasmharc Carnach 20 marc i leith na Ráiteas Buntábhachta agus ceadófar Uasmharc 10 marc i leith Mheastóireacht Ghinearálta an scrúdaitheora ar an bhfreagra. Feic an scála aistritheach thíos.
- C. Déanfar an mharcáil ar an bhfreagra seo de réir phrionsabail an Ráitis Bhuntábhachta mar a leagtar síos thuas. Ceadófar Uasmharc Carnach 30 marc i leith Ráitis Bhuntábhachta agus ceadófar Uasmharc 10 marc i leith Mheastóireacht Ghinearálta an scrúdaitheora ar an bhfreagra. Feic an scála aistritheach thíos.

Marc Carnach (MC)

Seo é an marc iomlán a bhronntar mar gheall ar Ráitis Bhuntábhachta, faoi réir ag uasmhéid marcanna 20 marc i gcás chuid B agus uasmhéid marcanna 30 marc i gcás chuid C.

Meastóireacht Ghinearálta (MG)

Agus marcanna á mbronnadh faoi MG, tabharfaidh an scrúdaitheoir san áireamh a fheabhas a thagann an freagra leis an gceannteideal nó a théitear i ngleic leis an gceist a cuireadh. Beidh an tábla grádúcháin seo a leanas i bhfeidhm:

Sármhaith 9-10 marc

Go han-mhaith: 7-8 marc

Go maith: 5-6 mharc

Réasúnta: 3-4 mharc

Lag: 0-2 mharc

Agus marcanna faoi MC agus MG araon á mbronnadh, beidh dearcadh oscailte ag an scrúdaitheoir, ag déileáil leis an ábhar, maidir leis an réimse freagraí inghlactha a bhféadfaí bheith ag súil leo ó iarrthóir ar an nGnáthleibhéal agus beidh tuiscint ag an scrúdaitheoir ar scóip an eolais agus na scileanna staire a éilítear faoin siollabas.

Nótaí maidir le topaicí faoi leith
ROINN 2: ÉIRE (200 marc)

Ceisteanna ar dhá cheann de na sé thopaic thíos.

Éire: Topaic 1

Éire agus an tAontas, 1815-1870

- A1. Cléir (3M) Tuata (3M) (6)
A2. Bhí na hóstáin uile sa bhaile plódaithe ón lá roimhe sin (6)
A3. Tithe príobháideacha/teaghlaigh ('Tithe' amháin = 3M) (6)
A4. Lean NÓ níor lean = 3M. Aon chúis bhailí AMHÁIN le haghaidh 3M: Bhí na siopaí agus na trádstórais dúnta/Bhí na hóstáin uile plódaithe (6)
A5. Míniú bailí AMHÁIN (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 2

Gluaiseachtaí ar son leasú polaitíochta agus sóisialta, 1870-1914

- A1. An (Chéad) Bhille Rialtas Dúchais (6)
A2. Bhí comhaltaí ina suí ar na céimeanna/Shuigh siad ar uillinneacha na mbinsí/Shuigh siad ar ghlúine a chéile: DHÁ cheann ar bith @ 3M an ceann (6)
A3. Dubh (6)
A4. Bhí = 3M Deirtear go raibh na "dosaenacha" acu ann = 3M (6)
A5. Píosa bailí fianaise AMHÁIN: Bhí mórán taidhleoirí ó thíortha eile i láthair/Bhí mórán prionsaí Indiacha i láthair (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 3

Ar thóir an fhlaithis agus tionchar na críochdheighilte, 1912-1949

- A1. 1932 = 3M Baile Átha Cliath = 3M (6)
A2. Beannacht na Naomhshacraiminte/Aifreann (6)
A3. Píosa bailí fianaise AMHÁIN: Tá na daoine ina seasamh in áiteanna ar leith/Tugann spásanna folmha le fios gur choinnigh maoir na sluaite siar/Tá meirgí, bratacha, etc., ann (6)
A4. Bratacha/Meirgí/Stiallbhratacha (6)
A5. Bealach bailí AMHÁIN ina raibh an Chomhdháil rathúil (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 4
Diaspóra na hÉireann, 1840-1966

- A1. 1892 (6)
A2. 148 (6)
A3. An 31 Nollaig (6)
A4. Cúis bhailí AMHÁIN: Ní raibh sí ag súil le fáilte phearsanta ó dhaoine mór le rá/Ní raibh sí ag súil go mbronfai teastas ná bonn óir uirthi (6)
A5. Tír bhailí AMHÁIN, e.g. Ceanada, an Astráil (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 5
An pholaitíocht agus an tsochaí i dTuaisceart Éireann, 1949-1993

- A1. Heath/Príomh-Aire na Breataine (3M)
Lynch/Taoiseach na hÉireann (3M) (6)
A2. Creidiúint as ucht a chur ina luí ar Edward Heath glacadh le hathrú mór ar a pholasaí (6)
A3. Imtheorannú/Lámh láidir mhíleata (6)
A4. Dúirt sé leis go raibh gá le réiteach polaitiúil (6)
A5. Cúis bhailí AMHÁIN (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 6
An rialtas, an geilleagar agus an tsochaí i bPoblacht na hÉireann, 1949-1989

- A1. Briseadh as oifig Haughey agus Blaney (6)
A2. Tugadh treoir dó dul go hoifig an *Irish Press* /Scéal a ullmhú (6)
A3. Faoi 11 a chlog (6)
A4. Iarracht a rinneadh gunnaí do Thuaisceart Éireann a thabhairt isteach (trí Aerfort Bhaile Átha Cliath)
'Gunnaí a thabhairt isteach' *amháin* = 3M (6)
A5. Cúis bhailí AMHÁIN (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

ROINN 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (100 marc)

Freagair ceisteanna ar cheann **amháin** de na cúig thopaic thíos.

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 1

An náisiúnachas agus foirmiú stát san Eoraip, 1815-1871

- A1. Von Eckstadt Vín 1848 DHÁ cheann ar bith @ 3M an ceann (6)
A2. Aon phointe bailí AMHÁIN (6)
A3. Pointe ar bith ó phointe urchair 2 (6)
A4. Ionsaithe le beaignítí (6)
A5. Seansailéir (3M) B'éigean dó éirí as oifig (3M) (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 2

Náisiúntáit agus teannas idirnáisiúnta, 1871-1920

- A1. 7.30 (6)
A2. Dhreap siad (3M) aníos as na tochtaltáin agus rith siad (3M) chuig na poill sliogáin ba ghaire dóibh (6)
A3. Tharraing siad (3M) amach as na tochtaltáin iad agus chuir siad (3M) i bhfearas iad (6)
A4. Nuair a bhí an chéad líne de shaighdiúirí Briotanacha i bhfoisceacht cúpla céad slat dóibh (6)
A5. Aon chath AMHAIN ar an bhFronta Thiar, e.g.: Ypres, Verdun. (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 3

Deachtóireacht agus daonlathas san Eoraip, 1920-1945

- A1. An Socrú Neamhionsaithe Naitsí-Shóivéadach (6)
Pósadh/comhaontú idir Hitler agus Stalin (3M amháin)
Pósadh/Bainis = 0M
- A2. Moscó (3M) 1939 (3M) (6)
A3. Stalin (3M) agus Hitler (3M) (6)
A4. Svaistice NÓ an casúr agus corrán (6)
A5. Ionradh ar an Aontas Sóivéadach (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 4
Easaontas agus ath-ailíniú san Eoraip, 1945-1992

- A1. Na príosúnaigh (3M) agus na gardaí príosúin (3M) (6)
- A2. Bhí sé ard/dorcha/bhí gruaim air/fearacht mac tíre; DHÁ cheann ar bith, 3M an ceann (6)
- A3. Chun príosúnaigh a sciúrsáil (6)
- A4. Chun blianta bisigh a chur san áireamh (6)
- A5. Níor aontaigh sé leis an gcóras Sóivéadach (6)
Solzhenitsyn = príomhphearsantacht
Scribhneoir easaontach = eochairchoincheap
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 6
Na Stáit Aontaithe agus an domhan, 1945-1989

- A1. Mar gheall ar ghliceas an tSeanadóir McCarthy (maidir le cur chun cinn na teoirice) (6)
- A2. Bhí malairt tuairimí ag daoine faoi, go raibh sé chomh dubh le pic nó chomh geal le sneachta/go raibh sé ina laoch agus ina bhithiúnach (6)
Bhí malairt tuairimí ag daoine faoi = 3M
- A3. Deir an scríbhneoir gur dhócha nach raibh i McCarthy ach rógaire (a bhí ag cuardach cumhachta etc.)
NÓ Fear cruálach/santach/leisciúil/bréagadóir a bhí ann (6)
- A4. Bhí sé mar aidhm aige a bheith ina uachtarán (6)
- A5. Le linn an Chogaidh Fhuair, bhí an tAontas Sóivéadach mar an namhaid “go hoifigiúil”, agus dá bhrí sin bhí sé ní b’éasca do McCarthy an “scanradh roimh an dearg” a chur chun cinn (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2012

SCÉIM MHARCÁLA

STAIR

AN LUATH-AOIS

GNÁTHLEIBHÉAL

TUARASCÁIL AR AN STAIDÉAR TAIGHDE (TST)

(100 marc)

TEIDEAL AN STAIDÉIR (níl aon mharc ina leith seo)

Ní cheadaítear marc ar bith i leith an teidil ach ní mór an teideal a thabhairt san áireamh sa mheastóireacht ‘ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar staidéir’ faoin *Meastóireacht ar na Foinsí*.

PLEAN IMLÍNEACH (15 mharc)

Foinsí a lua = 6 mharc Gnéithe eile = 9 marc

Foinsí a lua

Iarrtar dhá fhoinse a lua.

Foinse amháin a lua go cuimsitheach agus go cruinn = 3 mharc

3 mharc x 2 = 6 mharc do dhá fhoinse

Teideal = 1 mharc

Údar = 1 mharc

Mír eolais eile sa bhreis air sin mar fhianaise (m.sh.: foilsitheoir, dáta foilsithe, seoladh suíomh idirlín, etc.) = 1 mharc

An t-ábhar staidéir atá molta a shainiú agus bunús a thabhairt dó, ag sonrú na n-aidhmeanna agus an chuir chuige atá i gceist.

An leagann an t-iarrthóir amach go soiléir an t-ábhar a bhfuil sé i gceist staidéar a dhéanamh air agus an chúis go ndéantar? An leagann an t-iarrthóir amach na haidhmeanna leis an staidéar agus an chaoi ar dóigh go mbainfear amach iad?

Agus an freagra á mheas ina iomláine, cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

go han-mhaith = 8-9 marc

go maith = 6-7 marc

réasúnta = 3-5 mharc

go lag = 0-2 mharc

MEASTÓIREACHT AR NA FOINSÍ (25 marc)

Tagairt a dhéanamh d'fheabhas nó do laige na bhfoinsí agus léargas a thabhairt ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar.

Cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Tagairt don DÁ fhoirse

go han-mhaith = 21-25 marc

go maith = 15-20 marc

réasúnta = 8-14 mharc

go lag = 0-7 marc

Gan ach tagairt d'fhoirse AMHÁIN

go han-mhaith = 14-17 marc

go maith = 10-13 mharc

réasúnta = 5-9 marc

go lag = 0-4 mharc

AISTE FHADA (60 marc)

Aiste staire = 50 marc

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde = 10 marc

Is féidir an t-athbhreithniú ar an bpróiseas taighde a bheith ina chuid shlán den aiste nó is féidir é a chur i láthair mar ghné ar leith den obair.

Ba cheart an aiste staire a mheas mar aonad agus marcanna as 50 a bhronnadh mar seo a leanas:

<i>Eolas ar an stair – 25 marc</i> Críochnúil, cruinn agus ag baint le hábhar an teidil	<i>Go han-mhaith:</i> 21-25 <i>Go maith:</i> 15-20 <i>Réasúnta:</i> 8-14 <i>Go lag:</i> 0-7
<i>Scileanna taighde – 15 mharc</i> Tá suntas ó thaobh staire leis an staidéar a roghnaíodh (ní ábhar gan iomrá, gan tábhacht é) Plé cóir cothrom ar na ceisteanna. Taighde sách domhain léirithe	<i>Sármhaith</i> 13-15 <i>Go han-mhaith:</i> 10-12 <i>Go maith:</i> 7-9 <i>Réasúnta:</i> 4-6 <i>Go lag:</i> 0-3
<i>Cur i láthair – 10 marc</i> Leagan amach Fad cuí	<i>Go han-mhaith:</i> 8-10 <i>Go maith:</i> 6-7 <i>Réasúnta:</i> 4-5 <i>Go lag:</i> 0-3

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde (10 marc)

Is féidir seo a chur i láthair mar chuid ann féin nó mar chuid shlán den aiste.
Ba cheart don scrúdaitheoir an cuntas ar an bpróiseas taighde a mheas ina iomláine.
Tar éis an t-athbhreithniú a mheas, ba cheart don scrúdaitheoir marcanna a bhronnadh mar seo a leanas:

Go han-mhaith: 8-10

Go maith: 6-7

Réasúnta: 4-5

Go lag: 0-3

<p style="text-align: center;">Roinn 1: CEIST DHOICIMÉAD-BHUNAITHE (CDB) (100 marc)</p>

Tá ceithre chuid sa cheist Dhoiciméad-bhunaithe:

1. Tuiscint (40 marc)
2. Comparáid (20 marc)
3. Criticeas (20 marc)
4. Comhthéacsúchán (20 marc)

1. Tuiscint (40 marc)

- (a) Mar gheall ar chogadh cathartha, ar rialtas dian uaibhreach, ar robálacha agus ar chlampar eile a rinne na Spáinnigh 8M
- (b) Na seanphribhléidí, na nósanna agus an tsaoirse a bhíodh acu 8M
- (c) Diúc Alva 8M
- (d) Cáin 10% ar dhíolacháin de gach sórt 8M
- (e) Trádáil agus déantúsaíocht 8M

Uasmhéid = 40M

2. Comparáid (20 marc)

- (a) Tugann Doiciméad A nó B an cuntas is beoga

Luann Doiciméad A go ndearna saighdiúirí Spáinneacha bagairt ar thiarnaí, gur ghlac siad seilbh ar mhórán áiteanna, gur robáil siad iad agus gur dhóigh siad iad go talamh in áiteanna inar éirigh siad amach

Tugann Doiciméad B Diúc Alva mar shampla de mhírialú na Spáinneach. Bhí míchlú air mar gheall air chomh dian agus chomh fíorchruálach agus a bhí sé.

Tugann an doiciméad seo cur síos gearr dúinn ar chreachadh Antuairp agus ar a iarmhairtí freisin.

Marcáiltear gach doiciméad ar scála aistritheach as 5:

Sármhaith = 5 mharc Go han-mhaith = 4 mharc Go maith = 3 mharc

Réasúnta = 2 mharc Go lag = 0-1 mharc

Freagra a luann an dá dhoiciméid = $5M + 5M$

Uasmhéid = 10M

(b) Staid na hÍsiltíre mar atá leagtha amach sa dá dhoiciméad.

Cuireann Doiciméad A síos go raibh an-bhuairt agus an-anó ar an Ísiltír mar gheall ar mhírialú na Spáinneach. Cuireann sé síos ar an dochar a rinne saighdiúirí ceannairceacha Spáinneacha. Rinneadh an-dochar do thrádáil agus do rachmas. D'éirigh sé chomh dona sin go raibh muintir na hÍsiltíre ag éileamh go gcúlódh na Spáinnigh agus go dtabharfaí ar ais dóibh na seanphribhléidí, na nósanna agus an tsaoirse a bhíodh acu.

Luann Doiciméad B gur athraigh Diúc Alva an córas rialtais, an córas dlí agus an córas cánach agus go raibh an baol ann go ndéanfadh sé seo an tír a scriosadh, tír a bhí ag brath ar thrádáil agus ar dhéantúsaíocht. Rinneadh an-dochar do chathair Antuairp.

Bítear ag súil le forluí le freagra ar 2(a) agus ceadaigh é.

Marcáiltear gach doiciméad ar scála aistritheach as 5:

Sármhaith = 5 mharc Go han-mhaith = 4 mharc Go maith = 3 mharc

Réasúnta = 2 mharc Go lag = 0-1 mharc

Freagra a luann an dá dhoiciméid = $5M + 5M$

Uasmhéid = 10M

3. *Criticeas* (20 marc)

(a) Is foinse phríomha é Doiciméad A = 5M

Is doiciméad bhunaidh é ón ré ar a dtugtar Síothú Ghent (8 Samhain 1576) a síníodh ceithre lá i ndiaidh chreachadh Antuairp. Dhréachtaigh préaláidí, uaisle, bailte agus stáit na hÍsiltíre é iarbhír.

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte.

Marcáiltear míniú ar scála aistritheach as 5:

Sármhaith = 5 mharc Go han-mhaith = 4 mharc Go maith = 3 mharc

Réasúnta = 2 mharc Go lag = 0-1 mharc

Uasmhéid = 10M

(b) Pointí fianaise ar thábhacht na trádála in Antuairp.

Bhí an t-ionchas do cháin nua ar dhíolacháin ina bhagairt do gheilleagar na tíre a raibh a rachmas ag brath ar thrádáil agus ar dhéantúsaíocht.

Rinne creachadh Antuairp dochar do chónaitheoirí na cathrach ach bhí sé ina thubaiste don trádáil mar gur cuireadh iallach ar ghnóthais faoi úinéireacht eachtrach teitheadh ón gcathair.

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte.

Marcáiltear gach pointe ar scála aistritheach as 5:

Sármhaith = 5 mharc Go han-mhaith = 4 mharc Go maith = 3 mharc

Réasúnta = 2 mharc Go lag = 0-1 mharc

Tagairt do gach pointe = 5M + 5M

Uasmhéid = 10M

4. *Comhthéacsúchán (20 marc)*

Marcáiltear de réir phrionsabal an Ráitis Bhuntábhachta.

Uasmhéid = 20M

Is féidir **Ráiteas Buntábhachta** a shainmhíniú mar ráiteas de chineál acu seo a leanas:

- Ráiteas faoi fhíric shuntasach a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh
- Míniú, tuairim nó tráchttaireacht bhailí a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh
- Ráiteas suntasach réamhráiteach **NÓ** clabhsúir a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh

Maidir leis an bprionsabal marcála de réir Ráiteas Buntábhachta a chur i bhfeidhm, déanfaidh na scrúdaitheoirí mar seo a leanas:

- Tar éis an freagra a léamh, ba cheart é a bhriseadh suas ina Ráitis Bhuntábhachta, agus tic (✓) a chur ag deireadh gach Ráitis Bhuntábhachta a chríochnaítear
- Bronntar 5 mharc ar gach Ráiteas Buntábhachta a chríochnaítear
- D'fhéadfadh go ngnóthófaí 1-4 mharc ar Ráiteas Buntábhachta nach geríochnaítear ag deireadh freagra.

Sa chás seo, maidir le ceist 4 sa Cheist Dhoiciméad-bhunaithe, féachfaidh an scrúdaitheoir le 5 mharc an ceann a bhronnadh maidir le ceithre Ráiteas Buntábhachta maidir le hUasmhéid 20 marc.

Roinn 2: ÉIRE (200 marc) agus

Roinn 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (100 marc)

Ní mór don iarrthóir freagairt mar gheall ar Thopaic **amháin** i Roinn 2 agus **dhá** Topaic i Roinn 3.

Tá gach Topaic roinnte ina thrí chuid:

- A. Aonad faoi spreagadh le 4/5 de cheisteanna gearra le tabhairt fúthu (uasmhéid: 30 marc)
- B. Alt gairid le scríobh mar gheall ar cheann de cheithre cinn de cheanteidil (uasmhéid: 30 marc)
- C. Alt níos faide le scríobh mar fhreagra ar cheann de cheithre cinn de cheisteanna (uasmhéid: 40 marc)

Déanfar an mharcáil ar A, B agus C mar seo a leanas:

- A. Is é an gnáthrud go mbronnfar na marcanna de réir 6 mharc in aghaidh na ceiste agus le 6 mharc x 5 ghnóthófaí uasmhéid 30 marc. Féach **Nótaí maidir le topaicí faoi leith** thíos maidir le hathruithe ón nós sin.
- B. Déanfar an mharcáil ar an bhfreagra seo de réir phrionsabail an Ráitis Bhuntábhachta mar a leagtar síos thuas. Ceadófar Uasmharc Carnach 20 marc i leith na Ráiteas Buntábhachta agus ceadófar Uasmharc 10 marc i leith Mheastóireacht Ghinearálta an scrúdaitheora ar an bhfreagra. Feic an scála aistritheach thíos.
- C. Déanfar an mharcáil ar an bhfreagra seo de réir phrionsabail an Ráitis Bhuntábhachta mar a leagtar síos thuas. Ceadófar Uasmharc Carnach 30 marc i leith Ráitis Bhuntábhachta agus ceadófar Uasmharc 10 marc i leith Mheastóireacht Ghinearálta an scrúdaitheora ar an bhfreagra. Feic an scála aistritheach thíos.

Marc Carnach (MC)

Seo é an marc iomlán a bhronntar mar gheall ar Ráitis Bhuntábhachta, faoi réir ag uasmhéid marcanna 20 marc i gcás chuid B agus uasmhéid marcanna 30 marc i gcás chuid C.

Meastóireacht Ghinearálta (MG)

Agus marcanna á mbronnadh faoi MG, tabharfaidh an scrúdaitheoir san áireamh a fheabhas a thagann an freagra leis an gceannteideal nó a théitear i ngleic leis an gceist a cuireadh. Beidh an tábla grádúcháin seo a leanas i bhfeidhm:

Sármhaith 9-10 marc

Go han-mhaith: 7-8 marc

Go maith: 5-6 mharc

Réasúnta: 3-4 mharc

Lag: 0-2 mharc

Agus marcanna faoi MC agus MG araon á mbronnadh, beidh dearcadh oscailte ag an scrúdaitheoir, ag déileáil leis an ábhar, maidir leis an réimse freagraí inghlactha a bhféadfaí bheith ag súil leo ó iarrthóir ar an nGnáthleibhéal agus beidh tuiscint ag an scrúdaitheoir ar scóip an eolais agus na scileanna staire a éilítear faoin siollabas.

Nótaí maidir le topaicí faoi leith
ROINN 2: ÉIRE (200 marc)

Ceisteanna ar dhá cheann de na sé thopaic thíos.

Éire: Topaic 1

Leasú agus Reifirméisean in Éirinn Thúdarach, 1494-1558

- A1. Aon sagart (6)
A2. Spreagadh (2M) Treoir (2M) Bagairt (2M) (6)
A3. Teideal dlisteanach ár bprionsa ró-oirirc (6)
A4. Cáineann siad tionscadal Browne (6)
A5. Ardcheannasaí domhanda ar an eaglais in Éirinn (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 2

Éirí amach agus concas in Éirinn i réimeas Eilíse, 1558-1603

- A1. Am an Éirí Amach i nDeasumhain (6)
A2. Easpag Chorcaí agus Chluana/Leagáid an Phápa (6)
A3. Eaglaisí a choisreacan/Sagairt a oirniú/Páistí a chóineartú/Cásanna pósta a shocrú DHÁ cheann ar bith @ 3M an ceann (6)
A4. Spreag sé an tír ar fad chun a bheith mídhílis (3M) agus chun dlíthe a bhriseadh (3M) (6)
A5. Cúis bhailí AMHÁIN go raibh Magrath conspóideach (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 3

An Ríocht agus an choilíneacht: An streachailt don lámh uachtar in Éirinn, 1603-1660

- A1. Flóndras (6)
A2. Saighdiúirí Éireannacha (3M) agus soláthairtí míleata (3M) (6)
A3. Lúnasa 1642 (6)
A4. Díograis do Theach Dé (3M) Tuirse den chuing throm faoina raibh Uladh ag fulaingt (3M) (6)
A5. Robert Monro (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 4
Cinsealacht choilíneachta á bunú, 1660-1715

- A1. An t-athrú tobann a tháinig ar an Sáirséalach chun tacú leis an gConradh (6)
- A2. Coirnéil agus captaein (6)
- A3. Toisc nach raibh mórán soláthairtí fágtha acu (3M) agus nach raibh súil le soláthairtí nua go dtí an t-earrach (3M) (6)
- A4. Cúis bhailí AMHÁIN: An t-údarás a bhí aige/a dhíograis ar son a thíre/a phearsantacht (6)
- A5. Téarma bailí AMHÁIN de Chonradh Luimnigh (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 5
An choilíneacht in aghaidh na ríochta – teannais in Éirinn i lár an ochtú haois déag, 1715-1770

- A1. Níos lú ar mhéid (3M) agus déanta de mhíotal lagmheasa (3M) (6)
- A2. Bailitheoirí custaim/Beagnach gach duine eile (6)
- A3. Parlaimint (6)
- A4. Dada le déanamh acu leo (6)
- A5. Ábhar bailí AMHÁIN ar scríobh Swift paimfléad air (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 6
Deireadh na ríochta Éireannaí agus bunú an Aontais, 1770-1815

- A1. Teifigh ón bhFrainc (6)
- A2. Trioblóidí le tamall anuas (6)
- A3. Cuirfiú ag 9 i.n. (6)
- A4. Glas (6)
- A5. Cúis bhailí AMHÁIN (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

ROINN 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (100 marc)

Freagair ceisteanna ar cheann **amháin** de na cúig thopaic thíos.

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 1

An Eoraip ón Athbheochan go dtí an Reifirméisean, 1492-1567

- A1. A bhreith phríobháideach (6)
A2. An creideamh a bhí ag gach Críostaí (6)
A3. Ceandána/Neamhghéilliúil/Sotalach (6)
A4. Seanmóireacht a dhéanamh/Daoine a chur amú/Daoine a ghríosú chun ceannairce DHÁ cheann ar bith @ 3M an ceann (6)
A5. Aon cháineadh bailí AMHÁIN a rinne Luther ar an Eaglais (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 3

Éiclips na Sean-Eorpa, 1609-1660

- A1. Fliúiteanna (6)
A2. Bhí soithigh mhóra (3M) in ann mórán earraí a iompar (3M) (6)
A3. Shaothraigh mairnéalaigh Ollannacha 10-12 livre agus shaothraigh mairnéalaigh Fhrancacha 12-20 livre (6)
A4. Bhí na hOllannaigh sásta le bia agus le deoch níos simplí agus níos saoire (6)
A5. Aon DÁ chumhacht dhomhanda ar bith eile ón 17ú hAois (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 4

An Eoraip le linn ré Louis XIV, 1660-1715

- A1. Mhair sé (6)
A2. Rinne ionsaí ón namhaid iad a bhrú chuig an imeall (6)
A3. Ag iarraidh aon mharthanóirí a mharú (6)
A4. Thit fir agus capaill ina mhullach/An namhaid a bhí go dlúth sna sála orthu/Capaill mharbha agus ghortaithe/Saighdiúir namhad ag scaoileadh Aon cheann AMHÁIN (6)
A5. DHÁ aidhm bhailí ar bith leis an gcogadh @ 3M an ceann (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 5
Impireachtaí á mbunú, 1715-1775

- A1. Ní raibh (6)
A2. Toisc nach raibh go dóthain sclábhaithe ann/Toisc go raibh an iomarca sclábhaithe de chaighdeán íseal ann (6)
A3. £7,455 -12-0 (6)
A4. Daoine suaracha/Súile tinne/Páistí laga/Páistí óga (6)
A5. Aon chineál oibre AMHÁIN a rinne sclábhaithe i Meiriceá (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 6
Impireachtaí faoi réabhlóid, 1775-1815

- A1. Trí chaidéal tine (6)
A2. Dhá throigh déag ar airde (2M) Scór troigh ar leithead (2M) Mheasc racáin iad (2M) (6)
A3. Toisc go raibh sé chomh dea-thógtha sin NÓ toisc gurbh a laghad sin de chuimilt istigh ann (6)
A4. Leathmhilliún ar a laghad (6)
A5. Galchumhacht nó aon fhoirm eile d'innealra galtiomaínte (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

